

Sovon-Notitie

**Olaf Klaassen &
André de Baerdemaeker**

**Telling van Huiskraaien in Hoek
van Holland op 4 maart 2012**

Sovon-Notitie 2012-105

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

Telling van Huiskraaien in Hoek van Holland op 4 maart 2012

Olaf Klaassen (Sovon) en André de Baerdemaeker (bSR)

Sovon-Notitie 2012-105

Deze notitie is opgesteld in opdracht van Team Invasieve Exoten

Colofon

Wijze van citeren: Klaassen O. & de Baerdemaeker A. 2012. Telling van Huiskraaien in Hoek van Holland op 4 maart 2012. Sovon-notitie 2012/105. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Roy Slaterus

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
e-mail: info@sovon.nl
website: www.sovon.nl

© 2012 Sovon Vogelonderzoek Nederland

ISSN 1382-6247

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. Kader	6
3. Methode en waarneemomstandigheden	7
4. Foutendiscussie	8
5. Resultaten	9
6. Discussie.....	10
Literatuur	11

Samenvatting

In maart 2012 heeft Sovon Vogelonderzoek Nederland in samenwerking met Bureau Stadsnatuur Rotterdam (bSR) in opdracht van Team Invasieve Exoten een telling uitgevoerd van Huiskraaien in Hoek van Holland. De telling bestond uit een slaapplaatsstelling, voorafgegaan door een gebiedstelling, en werd uitgevoerd door vijf ervaren waarnemers. De telling is succesvol verlopen en leverde 23 exemplaren op. Dit maximum werd zowel op de voorverzamelplaats als op de slaapplaatsen geteld. Overdag werden niet meer dan 13 vogels aangetroffen.

In vergelijking met tellingen uit twee eerdere seizoenen ligt het vastgetelde aantal iets lager. Het maximum is nog steeds 29 vogels in januari 2011. Het uitblijven van verdere groei van de populatie vanaf 2009 is verrassend gezien de jaarlijks vastgestelde broedpogingen.

1. Inleiding

De Huiskraai *Corvus splendens* komt van oorsprong voor in het zuiden van Azië, maar heeft in de afgelopen decennia verschillende nieuwe gebieden bereikt, veelal door mee te liften met schepen. In 1994 werd deze soort voor het eerst in Nederland vastgesteld. Twee vogels vestigden zich in Hoek van Holland en zorgden vanaf 1997 voor nakomelingen. Inmiddels broeden er meerdere paren en gaat het hier om de eerste en tot dusver enige populatie in Europa.

Ondanks dat meerdere vogelaars de Huiskraaien van Hoek van Holland met interesse volgen, is de hoeveelheid bruikbare gegevens voor het bepalen van populatieomvang, broedsucces en overleving beperkt. Er worden vooral zogenaamde ‘losse waarnemingen’ verzameld op de favoriete foerageerplek bij het Vispaleis aan de Koningin Emmaboulevard. Hiermee is geen goed beeld van de werkelijke populatieomvang te reconstrueren. Dit is wel mogelijk met speciaal voor deze soort georganiseerde tellingen. Uit de opgedane ervaringen van eerder uitgevoerde tellingen heeft zich inmiddels een goed hanteerbare aanpak uitgekristaliseerd: een slaapplaatstelling voorafgegaan door een integrale gebiedstelling door een groepje waarnemers.

In opdracht van Team Invasieve Exoten van het Ministerie van EL&I heeft Sovon Vogelonderzoek Nederland een dergelijke telling uitgevoerd op 4 maart 2012. De resultaten daarvan worden hieronder besproken. Achtereenvolgens komen aan bod het kader waarbinnen de tellingen plaatsvonden (hoofdstuk 2), de organisatie en uitvoering van de telling (3), methodologische kanttekeningen (4), de resultaten (5) en een bespreking daarvan (6).

2. *Kader*

Achtergrond

In de eerste jaren na de vestiging van het oorspronkelijke paar Huiskraaien in Hoek van Holland in 1994 was het betrekkelijk eenvoudig om de populatieontwikkeling te volgen. Naarmate het aantal broedparen begon te stijgen (vanaf eind jaren negentig) werd het steeds lastiger om het overzicht te bewaren. De kans om alle aanwezige exemplaren gelijktijdig waar te nemen werd immers steeds kleiner. Overdag houden de vogels zich op in paren of in groepjes verspreid over (het westelijke deel van) Hoek van Holland. Buiten het broedseizoen brengen ze de nacht door op gezamenlijke slaappleatsen.

Dat de Huiskraai zo in de belangstelling staat, vloeit voort uit een behoefte aan basale informatie over aantallen en verspreiding vanuit het Team Invasieve Exoten (TIE). De Huiskraai wordt immers – net als andere exoten – gezien als potentiële probleemsoort, zeker wanneer de aantallen sterk toenemen. In 2009/10 gaf het TIE het startsein om met gerichte tellingen de populatie in kaart te brengen (Slaterus 2010). Hiermee werd invulling gegeven aan de aanbeveling uit een studie naar de potentiële schadelijkheid van de Huiskraai, eveneens uitgevoerd in opdracht van TIE (Slaterus *et al.* 2009). Net als bij een andere in Nederland voorkomende exoot, de Halsbandparkiet *Psittacula krameri*, lijken slaappleatstellingen de meest praktische en doeltreffende telmethode (Klaassen 2010).

3. Methode en waarneemomstandigheden

Methode

Op basis van eerdere ervaringen en recente waarnemingen kon nauwkeurig de ideaal te volgen methodiek worden bepaald: een slaaplaatstelling, voorafgegaan door een gebiedsdekkende dagtelling.

Hoek van Holland werd hiertoe opgedeeld in vijf deelgebieden die elk door een waarnemer zijn onderzocht. De waarnemers hebben allen ruime ervaring met het tellen van slaapplaatsen van kraaiachtigen. Het gaat om de volgende mensen (met tussen haakjes de ervaring in de vorm van het aantal uitgevoerde slaaplaatstellingen van Huiskraaien in Hoek van Holland): André de Baerdemaeker (3), Mark Grutters (4), Vincent de Boer (2), Roy Slaterus (5) en Olaf Klaassen (0). Per fiets zijn de deelgebieden vanaf 14.00 uur minitueus uitgekamd. Alle aangetroffen exemplaren zijn op kaart ingetekend, voorzien van waarnemingstijden om dubbeltellingen uit te sluiten. Om 16.15 uur zijn de waarnemers bijeengekomen om elkaars bevindingen naast elkaar te leggen en de te volgen tactiek voor de slaaplaatstelling te bespreken. Om 17.20 is begonnen met de slaaplaatstelling. Hiervoor zijn eerst de voorverzamelplaatsen bezocht en hebben de waarnemers zich daarna geposteerd op vijf waarneemposten met uitzicht op bekende en/of potentiële slaapplaatslocaties. Het onderzoeksgebied van de slaaplaatstelling strekte zich grofweg uit van de Koningin Emmaboulevard in het zuiden tot de Schelpweg in het noorden en van de Strandboulevard in het westen tot de Harwichweg in het oosten; een blok van circa 1,3 x 1,3 km. Tijdens de slaaplaatstelling is regelmatig kort telefonisch contact geweest tussen de waarnemers onderling om elkaar snel van verplaatsingen van Huiskraaien op de hoogte te stellen. De telling eindigde op het moment dat vanwege de duisternis niets meer kon worden waargenomen (18.55 uur).

Weersomstandigheden

De telling vond plaats onder redelijk gunstige weersomstandigheden. Dat wil zeggen: droog, een matige (in de loop van de dag toenemende) wind, geheel bewolkt maar helder zicht. Het was overdag ongeveer 5 °C.

4. Foutendiscussie

Volledigheid

Tijdens de dagtellingen is het niet vrij toegankelijke terrein van Stena Line niet bezocht. Het gaat om de kade aan de Pastoor Onderwaterstraat, pal ten zuiden van het station Hoek van Holland.

Telproblemen

De overdag aanwezige Huiskraaien konden zonder veel moeite nauwkeurig worden geteld, meestal doordat ze als een compacte groep op een draad of op een grasveld zaten. Het tellen van de voorverzamelplaatsen ging zo mogelijk nog eenvoudiger. De tellingen op de slaapplaatsen waren het meest lastig, met name omdat de vogels nogal vliegerig waren. Eenmaal gearriveerd op de slaapplaats bleek dit geen garantie voor een permanent verblijf. Regelmatig werd opgevlogen waarbij een deel van de vogels weer ging zitten en een ander deel vertrok. Omdat de Huiskraaien op de slaapplaatsen gemengd waren met grote groepen Kauwen *Coloeus monedula* maakte dit het tellen nog lastiger. Alle tellingen tezamen gaven echter een bevredigend en betrouwbaar beeld van het totaal aanwezige aantal Huiskraaien. Deze kwalificatie werd gedeeld door alle vijf waarnemers.

5. Resultaten

De telling op 4 maart 2012 leverde 23 exemplaren op. Dit aantal werd zowel behaald op de voorverzamelplaats als op de slaapplaats. Overdag werden maximaal 13 vogels geteld. De zoekacties overdag leverden alleen vogels op rond het Station Hoek van Holland Haven en in de Berghaven. Bij restaurant het Vispaleis aan de Koningin Emmaoulevard, traditioneel de beste plek voor Huiskraaien, zaten geen vogels. Het restaurant was gesloten die dag, hetgeen mogelijk het ontbreken van vogels aldaar verklaart. Uiteindelijk bleek de Berghaven de voorverzamelplaats. Hier zaten rond 17.15 uur 13 vogels op de steigers. Na een tijdje werd deze groep aangevuld met vogels die van onder de steigers tevoorschijn leken te komen. Het groepje van 23 dat ontstond vloog als één groep op om 17.35 uur en vertrok snel en gericht laag over de daken richting NO. Na wat heen en weer vliegen door groepjes van wisselende groottes over vier verschillende locaties bleven er 21 vogels overnachten aan de Alkstraat, 1 ex. langs Rondgang in het Roomse Duin, en 1 ex. rond de Harwichweg.

In tabel 1 zijn alle tot nu toe uitgevoerde tellingen van Huiskraaien weergegeven. We hebben het dan over drie winterseizoenen, die respectievelijk maximaal 24 (2009/10), 29 (2010/11) en 23 (2011/12) vogels opleverden. De gegevens zijn goed vergelijkbaar omdat ze op een vergelijkbare wijze zijn verzameld (slaapplaatstellingen inclusief voorverzamelplaatstellingen door een groepje van 3-5 waaarnemers).

seizoen	datum	aantal	tellers
2009/10	16-11-09	24	Sovon
2009/10	06-01-10	24	Sovon
2009/10	28-02-10	23	Sovon
2010/11	10-01-11	>5	bSR
2010/11	24-01-11	29	bSR
2010/11	25-02-11	27	bSR
2011/12	26-10-11	>17	Sovon /bSR
2011/12	04-03-12	23	Sovon /bSR

Tabel 1. Resultaten van tellingen van Huiskraaien in Hoek van Holland vanaf 2009/10. Voor het gemak zijn de drie seizoenen met een kleurstelling gemarkeerd.

6. Discussie

Telling 4 maart 2102

De tellingen van 4 maart 2012 leverde 23 Huiskraaien op. Dit aantal werd zowel op de voorverzamelplaats als op de slaapplaatsen vastgesteld. Bij alle waarnemers heerste het gevoel dat hiermee een betrouwbare telling was uitgevoerd. Opvallend was dat overdag niet alle 23 vogels werden aangetroffen. Ten opzichte van de slaapplaatstelling werden overdag 10 vogels gemist, dit komt neer op 43%. Een verklaring zou kunnen zijn dat deze vogels op de kade van Stena Line hebben gezeten, het enige bebouwde deel van Hoek van Holland dat niet bij de dagtelling is betrokken. Het loont de moeite bij toekomstige tellingen ook dit deel te onderzoeken. Hiervoor moet toestemming van de rederij gevraagd worden.

Aantalsontwikkeling

De groep van 23 Huiskraaien is in lijn met de aantallen die twee jaar eerder werden geteld (23-24 ex.). Echter, de indruk bestond dat er toen enkele vogels gemist waren (Slaterus 2010). Er zijn uit die winter meerdere waarnemingen van 26 vogels bekend, hetgeen resulteerde in een schatting van 26-32 vogels voor 2009/10. Een seizoen later (2010/11) leverden tellingen van bSR 27 en 29 vogels op, hetgeen fraai past in die schatting. De in seizoen 2011/12 getelde 23 vogels, waarbij niet de indruk bestond dat vogels gemist zijn, zou duiden op een afname ten opzichte van het voorgaande jaar.

Het hoogste aantal dat tot dusver in Hoek van Holland is gemeld betreft 29 exemplaren op 24 januari 2011 (bSR, overzicht tellingen 2011). Een voorzichtige conclusie is dan ook dat de populatie niet lijkt te zijn toegenomen. Dit is verrassend omdat de afgelopen jaren de soort jaarlijks tot broeden is gekomen (Bakker 2009). Over broedsucces is echter nauwelijks iets bekend. Het is evenmin bekend hoe koudegevoelig Huiskraaien zijn, maar feit is dat afgelopen twee winters felle vorstperiodes hebben plaatsgevonden die bij vorstgevoelige vogelsoorten in Nederland zijn sporen hebben nagelaten. Hoewel de afname van het aantal Huiskraaien in Hoek van Holland ook het gevolg zou kunnen zijn van dispersie, zijn daar vooralsnog geen aanwijzingen voor. Waarnemingen van Huiskraaien buiten Hoek van Holland zijn tot op heden zeer zeldzaam. Het is wel aan te bevelen dergelijke waarnemingen goed te documenteren. Daarnaast is het zinvol de monitoring te verbreden door de populatie Huiskraaien in Hoek van Holland als broedvogel wat beter te volgen, in het bijzonder het broedsucces.

Literatuur

- BAKKER, G. 2009. Broedvogels van de Hoekse Bosjes – Resultaten inventarisatie 2009. bSR-Rapport 136. bSR ecologisch advies, Rotterdam.
- KLAASSEN O. 2011. Slaaplaatstelling Halsbandparkieten in Nederland, januari 2011. SOVON-informatierapport 2011/04. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- RYALL C. 2003. Notes on ecology and behaviour of House Crows at Hoek van Holland. Dutch Birding 25: 167-171.
- SLATERUS R., AARTS B. & VAN DEN BREMER L. 2009. De Huiskraai in Nederland: risicoanalyse en beheer. SOVON-onderzoeksrapport 2009/08. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SLATERUS R. 2010. Slaaplaatstellingen van Huiskraaien in de winter van 2009/10. SOVON Notitie 26 mei 2010. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.